

NATURA - O ȘCOALĂ DESCHISĂ TUTUROR

Motto: "Dumnezeu ne-a dăruit această minunăție: Pământul. Haideți să apreciem darul Lui și să-I mulțumim ocrotindu-l!"

Educația ecologică a devenit un aspect important în urma dezvoltării industriei și turismului. În viitor va fi și mai important, deoarece se prevede pretutindeni o evoluție a celor două ramuri ale economiei. Ea studiază influența activităților umane asupra mediului înconjurător. În acest context, studiază în mediul natural și cel artificial viețuitoarele, inclusiv omul și contribuie la înțelegerea circuitului energiei și materiei. Ea trebuie să îi ajute pe copii să înțeleagă influența comportamentului lor asupra calității mediului. Educația ecologică se bazează pe cunoștințe referitoare la sistemele sociale și ecologice, dar are și o componentă afectivă: domeniul responsabilității, sistemul de valori, atitudinile necesare construirii unei societăți durabile.

Obiectivele generale ale educației ecologice urmărite prin activitățile curriculare și extracurriculare desfășurate în școală sunt:

- îmbunătățirea și menținerea calității vieții;
- informarea și sporirea cunoștințelor copiilor despre mediu;
- conștientizarea rolului lor în crearea și prevenirea problemelor de mediu;
- sensibilizarea acestora față de natură;
- învățarea unor deprinderi de viață care reduc impactul negativ asupra mediului;
- cercetarea modalităților de reabilitare a stării mediului înconjurător prin antrenarea elevilor în activități de îngrijire a spațiilor verzi, de reciclare a deșeurilor, de salubritate a localităților etc.;
- creșterea dorinței de a ocroti, respecta și proteja natura prin implicarea copiilor în activități cu caracter experimental și demonstrativ;
- promovarea unor atitudini pozitive de ocrotire a mediului înconjurător.

Educația ecologică se poate realiza prin tipuri variate de activități: școlară, extrașcolară, activități științifice, literare, artistice, plastice, sportive etc. Formele de realizare sunt diversificate: observații, experimente, desene, activități practice, drumeții, excursii, jocuri de mișcare, expoziții, spectacole, vizionări de materiale TV, tabere, scenete ecologice, concursuri. Pentru a capta atenția copiilor pentru natură, pentru dezvoltarea abilităților

creatoare trebuie să punem în practică imaginația acestora, iar pentru dezvoltarea spiritului competitiv se pot organiza diverse concursuri de desene, de creație.

Pe planul protecției ecologice copiii sunt implicați în mai multe moduri. Se pot enumera următoarele:

a) Implicarea în micșorarea efectelor poluării atmosferice

Elevii pot afla din lecțiile de chimie, biologie, științe ce compoziție are, în mod normal, un aer curat, cum este deprecia echilibrul chimic al acestuia prin emanațiile coșurilor de fabrici și de furnale, a țevilor de eșapament de la automobile și ce efect are aerul poluat asupra organismului omenesc. Vor mai afla că *plămânul* pământului care oxigenează atmosfera este pădurea. Este important să nu se meargă pe generalități, ci pe exemple cât mai concrete. De pildă un brad sau un nuc poate oxigena atâția metri cubi de aer, poate elimina atâta cantitate de bioxid de carbon, care ar avea asupra organismului unui om cutare influență în atâta timp. Fiecare copil poate planta un puiet. Stă deci în puterea lui să contribuie cu ceva la micșorarea poluării aerului, chiar lângă propria lui casă. Se pot organiza întreceri în acest sens. Ei știu ce minune este un copac, vor fi atrași și în ocrotirea puietilor.

b) Ocrotirea plantelor și a viețuitoarelor

Nimeni nu distruge ceea ce prețuiește. Copiii nu distrug plantele și nici viețuitoarele din pricină că s-ar fi născut cu un simț al distrugerii. Dimpotrivă, sufletul omului poartă pecetea Creatorului, adică este înclinat spre creație și numai o educație greșită sau o lipsă a ei deturneză această înclinație de la cursul ei firesc. Dacă un copil nu este învățat să înțeleagă frumusețea unei flori, nu va simți nimic distrugând-o. Câți trec pe lângă peisaje sublime fără să le vadă, să spună ceva despre o asemenea pictură vie, fără să încerce o minimă emoție estetică? De ce? Pentru că nu au o educație a frumosului. Așa cum este nevoie ca să înveți a picta: chiar dacă ai înclinație spre pictură, trebuie să ai abilități pentru a desluși pictura, a o prețui artistic. Copiii trebuie să cunoască importanța viețuitoarelor, indiferent de mărime sau mediul de viață în care acestea trăiesc. Atunci își vor schimba atitudinea, le vor ocroti. De mare efect psihologic și educativ este ca ei înșiși să îngrijească, sub o atentă supraveghere, ceea ce le stă în putere. Orice învățător sau profesor poate amenaja în clasă un colț viu cu plante ce sunt îngrijite, observate de elevi sau un mic parc. Părinții pot cumpăra copiilor animale pe care aceștia să le îngrijească, să le ocrotească, să le prezinte la școală colegilor, să creeze texte literare în versuri sau proză despre acestea. Informația vine în clasă pe

orizontală elev - elev, iar impactul este mai puternic. Mulți alți copii vor cere părinților să le cumpere o mică vietate acasă de care vor fi chiar mândri să o ocrotească.

c) Preocuparea ecologica

Nu întotdeauna expresia *preocupare ecologică* este înțeleasă în sensul adevărat. Uneori, adeptii ecologiei sunt percepuți ca fiind persoanele doar de pe malul unui râu sau dintr-o poiană ce fac curățenie în urma altora. De fapt trebuie explicat că preocuparea ecologică reprezintă grija față de mediu. Dar care este mediul? Doar natura? Dacă ne gândim bine, prea puține zile dintr-un an stăm în mijlocul naturii. Și în celelalte nu stăm oare într-un mediu care ne influențează în bine sau în rău sănătatea și tonusul afectiv după cum arată el, la fel ca și mediul natural? Să luăm chiar clasa în care învață un copil. Să nu aibă nicio influență negativă asupra copilului o clasă neaerisită, plină de praf, cu bănci scrijelite cu cuvinte urâte? Iată unde poate fi sau nu un cerc ecologic. La fel și în casa în care locuiește copilul, chiar în camera lui de lucru și de odihnă. Copiii vor privi altfel problematica ecologică dacă vor fi conștientizați că există mai multe cercuri concentrice ecologice, că fiecare își are rolul său pentru igiena fizică și psihică a sa, ca și pentru influențarea afectivă și morală. Iată aceste cercuri, în ordinea lor crescătoare: camera copilului, casa familiei, clasa, școala, localitatea, natura.

d) Cele două sensuri ale educației ecologice

Ele se pot enunța astfel: ce poate face un ecologist și ce nu trebuie să facă. La ora actuală, așa cum din cele șase cercuri concentrice ale acțiunii ecologice este luat cu mare pondere doar cel referitor la natură, tot astfel din cele două sensuri ale educației ecologice este luat cu precădere sau exclusiv doar primul. Se arată tot mai des în mass-media cum tinerii curăță albiile de râuri și poieni. Dar abordarea educativă trebuie inversată, pentru că dacă nu s-ar fi aruncat acele resturi, nu ar fi fost nevoie de intervenția tinerilor. Într-adevăr, dacă toți copiii și maturii ar fi educați despre ceea ce nu trebuie să facă, puține lucruri ar mai rămâne de făcut și energia economisită ar permite ca ele să fie făcute mai bine. În fond, natura se gospodărește singură și cel mai bun lucru care-i rămâne omului este s-o lase în pace. Sigur că pot veni și ierni grele în care omul trebuie să asigure hrană sălbăticiunilor nedăunătoare, alunecări de teren ce trebuie oprite. Acestea nu sunt în atenția copiilor și necesită intervenții organizate ale pădurarilor, întreprinderilor de resort, ale adulților. Că pot și copiii să ofere hrană păsărelor este altceva.

Problema cea mai importantă este cea a curăteniei, de la neglijarea căreia ne putem aștepta la boli sau chiar la epidemii. Astfel s-ar rezolva jumătate din problemă. La copii nu-i nevoie de scăzut nota la purtare, nici de alte măsuri coercitive, ci numai de exemplu personal sau exercițiu.

Oricine cunoaște înclinația plină de afecțiune a copiilor față de natură. Pentru ei natura nu reprezintă doar o posibilitate de relaxare ca pentru adulți, ci o lume plină de farmec și de taine, care îi atrage, deopotrivă, cu mintea și cu sufletul. Ei vor să iscodească și să se bucure nu doar de frumusețile naturii ca atare, ci și de ceea ce izbutesc să descopere în ea. Totul îi interesează, iar amănuntele, care celor mari le scapă, copiii sunt în stare să creeze mici epopei ale spiritului lor iscoditor. A-i invita pe copii în natură nu necesită niciodată o rugămintă sau repetarea invitației; ei sunt gata întotdeauna.

Trebuie folosit acest atașament, asemănător cu o iubire, în scopuri educative. Ceea ce caracterizează natura este fascinanta împletire și armonie dintre grandios și minuscul, dintre forță și gingășie. Natura oferă astfel educatorului un test incomparabil pentru înclinațiile copilului. Să luăm un exemplu: atunci când un copil simte plăcere chinuind o mică vietate fără apărare, deja avem un semnal de alarmă privind o anumită înclinare a sa spre cruzime. Dar natura oferă în același timp posibilitatea de a corecta unele orientări greșite ale firii sau de a dezvolta ceea ce este bun, cu condiția ca educatorul să fructifice această posibilitate. Excursiile se pot constitui în veritabile lecții de educație, în care copiii să învețe cum să descopere adevărata frumusețe a unui peisaj, cum să respecte locurile prin care trec fără a provoca distrugeri sau a lăsa resturi de ambalaje. Ținta este de a le trezi interesul și sensibilitatea pentru ceea ce este frumos și gingaș. Cu cât se va înainta pe un asemenea făgaș sufletesc, cu atât se vor micșora șansele de afirmare a lipsei de sensibilitate, a grosolăniei și a egoismului.

Natura rămâne mereu o școală deschisă tuturor, în care au loc tainice promovări și corigențe ale celor ce-i pășesc pragul. Acestea nu rămân fără urmări nici în viața individuală, nici în viața socială a copilului și a celui ce va deveni adult.

Bibliografie:

Meraru, Marcela și Opreșoreanu, Valeria, Educație ecologică - " *Scrisoarea copilului către pământ* ", Editura Emia, 2004

Moisin, Anton, *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, București, Editura didactică și pedagogică, R.A., 2007

Sursa: „*Educația Ecologică și Voluntariatul în protecția mediului*”, elaborat de către Fundația Pentru Cultură și Educație Ecologistă ECOTOP și Centrul Național de Voluntariat PRO VOBIS, Iunie, 2003

Prof. înv. primar Pavel Viorica

Liceul de Arte “George Georgescu”, Tulcea